
**EL VALOR AFEGIT DELS ALIMENTS A
TRAVÉS DE LES MARQUES I
DISTINTIUS DE QUALITAT I ORIGEN**

Informe

**Fundació del
Món Rural**

Àrea Economia

Juliol 2010

Índex

ÍNDEX	2
1. PRESENTACIÓ	3
2. OBJECTIUS.....	4
2.1 OBJECTIU GENERAL	4
2.2. OBJECTIUS ESPECÍFICS.....	4
3. METODOLOGIA	5
4. INTRODUCCIÓ.....	6
4.1 QUÈ S'ENTÉN PER DIFERENCIACIÓ:.....	7
5. ANTECEDENTS EN LA POLÍTICA DE QUALITAT	9
6. MARQUES I DENOMINACIONS GENÈRIQUES DE PRODUCTES AGROALIMENTARIS	11
6.1 SITUACIÓ A CATALUNYA	11
6.2. MARQUES I DENOMINACIONS GENÈRIQUES DE PRODUCTES AGROALIMENTARIS A ESPANYA.....	20
ANNEX 1: LEGISLACIÓ APLICABLE	27
ANNEX 2: INFORMACIÓ SOBRE MARQUES PROTEGIDES	32

1. Presentació

La missió de la Fundació del Món Rural és establir mecanismes facilitadors de la reflexió sobre els problemes específics i/o diferencials del món rural, fent promoció i divulgació de debats, estudis, recerques i altres actuacions que vagin adreçades a trobar models de desenvolupament que entenguin la ruralitat com un espai amb activitat econòmica dinàmica i diversificada, infraestructures i serveis suficients i de qualitat, i que preservin el territori i les seves riqueses naturals i culturals.

A través dels estudis i propostes que s'impulsen es vol generar coneixement sobre el món rural, la seva gent, la seva economia i el seu territori. Aquest coneixement es difon i es posa a disposició del Govern de la Generalitat, de les entitats d'administració local i dels agents actius i representatius del desenvolupament econòmic i social en l'àmbit rural.

La Fundació del Món Rural treballa a partir de les conclusions recollides en el Congrés del Món Rural que entre d'altres, pretén la reflexió dels següents punts:

“Els consumidors han de tenir informació dels diferents paràmetres qualitius i dels valors afegits. Cal fer pedagogia del valor de la proximitat i informar dels avantatges de la traçabilitat.”

“La vertebració del sector productor amb agrupacions i estratègies conjuntes i compartides entre els esglaons de la cadena agroalimentària permetrien diferenciar els productes en un món globalitzat. S'han de trobar complicitats amb la distribució.”

“És clau buscar la marca de qualitat territorial, amb la garantia d'origen com a oportunitat.”

Els consumidors demostren interès productes pels que gaudeixen d'una qualitat diferenciada, però existeix un gran desconeixement sobre els mateixos i no saben identificar-los en el mercat.

Des de la Fundació del Món Rural volem iniciar una línia de treball relacionada amb els productes alimentaris que gaudeixen d'una marca de qualitat o origen, adreçades a millorar la informació sobre agents i detectar oportunitats pel seu desenvolupament.

2. Objectius

2.1 Objectiu general

Es vol fer una diagnosi de situació i conèixer la rellevància d'aquestes marques que aporten valor afegit a diverses produccions agroalimentàries catalanes. Amb la realització de l'informe de diagnosi, també es farà un recull de la bibliografia existent per tal d'explicar l'evolució dels diversos distintius de qualitat dels productes agroalimentaris que han existit al llarg del temps a Catalunya. D'aquesta manera s'arribarà als règims existents en l'actualitat, i a la realització d'un inventari dels diferents productes agroalimentaris, per comarques o zones de Catalunya, que gaudeixen d'una d'aquestes marques. Es vol analitzar també la legislació que els regula, les oportunitats que ofereix el Llibre Verd sobre qualitat agroalimentària de la Unió Europea pel seu desenvolupament. Finalment, l'objectiu és tenir un document de base per engregar un treball que serveixi per elaborar propostes i recomanacions pel foment i impuls de les marques i distintius de qualitat i origen.

2.2. Objectius específics

- Recollir de manera exhaustiva els productes agroalimentaris existents a Catalunya que gaudeixen d'una marca o distintiu de qualitat o origen (mencions reservades facultatives, marca de garantia, etc.).
- Donar a conèixer les marques de qualitat o origen de productes agroalimentaris existents a Catalunya per tal de posar en valor els productes catalans de qualitat.
- Realitzar una diagnosi de situació d'aquestes marques.
- Analitzar les polítiques de qualitat de la Unió Europea i analitzar comparativament les marques de les diferents comunitats autònomes.

3. Metodologia

Per tal de dur a terme el treball relacionat amb les marques de qualitat i origen, cal seguir els passos següents:

- Recull de legislació present i passada relacionada amb els productes de qualitat agroalimentaris. Legislació facilitada pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de les derogades Denominacions Comarcals. Recull de la informació existent sobre Política de Qualitat: legislació i canvis a la Unió Europea.
- Cerca d'informació i contacte amb diferents diputacions, consells comarcals, consorcis de promoció, entitats, i altres ens que gestionen i/o promocionen els productes agroalimentaris dels diferents territoris de Catalunya.
- Realitzar un inventari de les marques de qualitat i origen existents de productes agroalimentaris, i els possibles que estiguin en tramitació o plantejament.
- Analitzar de forma detallada les marques de qualitat i origen, en quant a la creació, tramitació, manteniment, format, promoció i altres.
- Coordinar un grup de treball amb experts i representants del sector per a valorar la situació dels règims de certificació i mencions reservades facultatives a Catalunya.
- Difondre les conclusions a través d'un acte públic per a presentar les conclusions de l'estudi i del grup de treball.

4. Introducció

La situació que viu el sector agrari a Europa en el context de la globalització actual, fa que hagi de competir amb altres productes agraris d'arreu del món, i cal que aquests es diferenciï en qualitat, origen o sistema de producció. A tal efecte des de la Unió Europea fa temps que es treballa amb unes polítiques de qualitat que assegurin uns mètodes de producció, un origen i unes matèries primeres de qualitat. Aquestes produccions amb marques de qualitat protegides entren al mercat europeu i troben un segment de consumidors més conscienciats i preocupats per la qualitat dels productes agroalimentaris que consumeixen.

Tradicionalment la tendència del mercat era la homogeneïtzació i estandardització dels productes per a l'exportació. En la actualitat, la tendència és la diversificació i diferenciació dels productes; per tal d'obtenir nous segments de mercat i nous canals de comercialització. D'aquesta manera s'aconsegueix un major valor afegit dels productes que tenen unes característiques diferenciades.

El consumidor també mostra cada vegada un major interès al voltant de la qualitat dels aliments amb distintius o marques d'origen i qualitat, com també respecte a productes locals o de proximitat. Tot i això, existeix un desconeixement a l'hora de saber on i com obtenir aquests productes.

El parlament europeu tenint en compte aquests factors que afecten a la política agroalimentària europea defineix diverses polítiques de qualitat per a regular-ho, que provoquen debats al voltant d'aquest tema.

Un dels temes que també provoca debat és sobre l'etiquetatge dels productes alimentaris. Actualment es discuteix la necessitat de la indicació del valor nutricional dels productes en les seves etiquetes, la informació que ha de portar, i si aquesta es la més adequada.

Catalunya és, segons l'Observatori de Clústers Europeus, un dels principals clústers agroalimentaris europeus juntament amb la regió de Lombardia. En el mercat agroalimentari de Catalunya, com passa a la resta de països europeus, hi ha la coexistència de diferents marques i segells de qualitat alimentària, que degut a la seva diversitat i quantitat el consumidor sovint desconeix el seu significat.

Actualment el DAR està tramitant una marca de garantia per tal de tenir una marca paraigües per a tots els productes agroalimentaris que vulguin diferenciar l'origen i la qualitat, anomenada :DCAT.

4.1 Què s'entén per diferenciació:

Per tal de diferenciar els productes agroalimentaris de qualitat, cal que aquests vagin acompanyats d'un segell distintiu que els acrediti.

Aquests productes estan regulats per normatives o reglaments d'ús que certifiquen la seva diferència. Normalment són empreses de certificació externes les que garanteixen que els productes posseeixen trets diferencials que els caracteritzen, com poden ser l'origen, qualitat o un sistema de producció específic.

A nivell genèric s'entén per qualitat "superioritat en el seu gènere" o "grau d'excel·lència".¹ En canvi se entén per origen la zona que dona caràcter diferenciador al producte.

Existeixen diferents marques o distintius:

→ **Marques genèriques:**

- Maques comercials o marques individuals: aquella que el consumidor hi associa una qualitat subjectiva.
- Marques col·lectives: aquella enregistrada per un conjunt de productors. S'exigeix solament un registre on no s'especifiquen condicions de producció; es pot ser tant o tant poc específic com es vulgui.
- Marques de garantia: aquella que certifica una producció de garantia i qualitat. Ha de ser tutelada per una entitat aliena.

→ **Marques protegides:**

- Denominacions d'Origen Protegides (DOP): Producte que procedeix d'un lloc o zona geogràfica determinada, que deu fonamentalment les seves característiques al medi geogràfic, i

¹ Font: Diccionari de la Gran Enciclopèdia Catalana.

que és produït, transformat i elaborat en el lloc o zona que dóna nom a la denominació.

- Indicacions geogràfiques Protegides (IGP): Producte que procedeix d'un lloc o zona geogràfica determinada, que deu la qualitat especial o característica concreta al seu origen geogràfic, i que és produït, transformat o elaborat en el lloc o zona que dóna nom a la indicació.
- Especialitat Tradicional Garantida (ETG): Producte que té una composició tradicional o que ha estat obtingut amb matèries primeres tradicionals o mitjançant un mètode de producció o transformació tradicional.
- Marca Q (marca de Catalunya): Productes agroalimentaris que tenen unes característiques diferencials fixades per un reglament específic, que compleixen els requisits dels graus superiors de la normativa vigent en matèria de qualitat agroalimentària i que són certificades per entitats externes. És un segell de qualitat. Marca esta gestionada per el DAR.

→ **Distintiu per a sistemes de producció:**

- Producció Integrada (PI): Sistema agrícola de producció d'aliments de qualitat, mitjançant mètodes respectuosos amb la salut humana i el medi ambient, amb la finalitat d'obtenir productes d'alta qualitat, minimitzar l'ús de productes agroquímics, optimitzar els mètodes de producció i disminuir els residus.
- Producció Agrària Ecològica (PAE): Sistema agrícola de producció agrària que posa especial èmfasi en la utilització de productes i tècniques el més naturals possibles, excloent totes aquelles que potencialment es considera que podrà malmetre la qualitat del producte final o el medi ambient en que es realitza aquesta obtenció.

De totes aquestes marques i distintius de qualitat, en aquest informe en centrarem en estudiar les marques genèriques que existeixen a Catalunya, ja que són les que han proliferat més durant els darrers anys. També mirarem les marques que existeixen a altres territoris de l'estat espanyol, que tenen la funció de fer de marca paraigua per a totes les produccions agroalimentàries de qualitat.²

5. Antecedents en la política de qualitat

Els primers inicis per definir produccions agroalimentaris de qualitat a Catalunya van sorgir al 1983, quan el DARP (Departament de Agricultura, Ramaderia i Pesca) va crear una normativa sobre les Denominacions de Qualitat (Decret 33/1983, de 10 de febrer) que emparava productes que presentaven unes característiques diferencials lligades a l'origen i la qualitat diferenciada. Al 1988 es va derogar aquest decret per a adaptar-se a la normativa comunitària. Un any més tard, al 1989 es va crear el Decret 252/1989, de 25 de setembre, de creació de les Denominacions Comarcals (DC), amb l'objectiu de protegir productes típics i tradicionals de qualitat diferenciada a les comarques catalanes.

Al 1992 va entrar en funcionament el Reglament 2081/92 que només permetia l'existència de dues figures per diferenciar els productes alimentaris d'una zona determinada, les DO i les IGP. Aquesta llei, prohibia les DC, però degut a diverses al·legacions i notificacions per les característiques especials de les DC, no va ser fins al 13 de desembre de 1999 que es van derogar les denominacions comarcals.

Al desembre del 2006 va posar-se en funcionament la Directiva 2006/123/CE per la qual es regulen els serveis en el mercat exterior pels quals els règims de certificació estan subjectes a les regles del mercat interior europeu. És a dir, els serveis de certificació hauran d'estar disponibles amb independència de les fronteres dels Estats membres, i no constituir a la pràctica, obstacles al comerç en el mercat interior.

A partir del 2006 es van començar a realitzar unes consultes sobre el desenvolupament de la política de qualitat dels productes agroalimentaris i la Comissió Europea va revisar els règims corresponents a les indicacions geogràfiques i a les

² Per a informació sobre marques protegides, veure Annex 2.

especialitats tradicionals garantides. Tot el treball va culminar amb la consulta sobre el Llibre Verd de la qualitat dels productes agroalimentaris: normes de comercialització, requisits de producció i règims de qualitat, l'any 2008. La consulta pública va rebre 560 contribucions d'arreu d'Europa.

Durant el 2009 s'han presentat les conclusions del treball del "Llibre Verd sobre la qualitat dels productes agroalimentaris: normes de comercialització, requisits de producció i règims de qualitat"; i també una Comunicació de la Comissió sobre la qualitat dels productes agroalimentaris definint orientacions estratègiques.

El Comitè de les Regions també ha realitzat un procés de participació entre les regions i associacions implicades per tenir opinions sobre la Comunicació de la Comissió, per tal d'elaborar el Dictamen del Comitè de les Regions.

L'eix central del debat de la Comissió sobre la futura llei de qualitat agroalimentària tractarà els aspectes següents:

- Més i millor comunicació al consumidor: Cal donar informació al consumidor respecte les característiques del producte i els sistemes de qualitat.

- Règims de certificació: Es proposa desenvolupar directrius de bones pràctiques que garanteixin el bon funcionament de tots els sistemes que tinguin relació amb els productes agroalimentaris.

- Normes de comercialització: Són un instrument important per demostrar la qualitat i perquè els consumidors coneguin el que adquireixen; tot i això, es preveu una simplificació d'aquestes normes. També es planteja la possibilitat d'etiquetar el lloc de producció dels productes. Es proposa establir noves Mencions Reservades Facultatives, tals com "producte d'agricultura de muntanya" o "productes tradicionals" (i eliminar el règim d'Especialitat Tradicional Garantida). Respecte a la producció ecològica, s'està elaborant un nou logotip per a aplicar als productes ecològics d'Europa.

- Indicacions Geogràfiques: Cal revisar i simplificar les indicacions geogràfiques i es proposa unificar els tres règims en un (vins, begudes espirituoses, i productes agroalimentaris i alimentaris). Respecte a la fusió entre IGP i DOP, hi ha diferents visions, però amb el que s'està d'acord és que el consumidor ha de tenir clares les diferències entre els dos. Sobre la possibilitat d'incloure regles respecte a la utilització de les indicacions geogràfiques a l'etiquetatge dels productes transformats que en continguin, també, de simplificar els tràmits administratius. Els representants dels

productors de denominacions de qualitat demanen dotar als òrgans de gestió de les indicacions geogràfiques d'instruments per regular o gestionar les produccions, mitjançant el manteniment o introducció de quotes o drets de producció.

- Nous règims de la UE: Es planteja la possibilitat de desenvolupar un marc d'etiquetatge referent al benestar animal, ampliar l'etiqueta ecològica als pinsos i aliments per animals, petjada de carboni, entre altres. Però sempre assegurant la coherència amb els règims existents.

6. Marques i denominacions genèriques de productes agroalimentaris

Els agricultors de la Unió Europea i les diferents entitats i administracions que els protegeixen, busquen contínuament noves fórmules per donar sortida comercials i augmentar els beneficis de les produccions agroalimentàries .

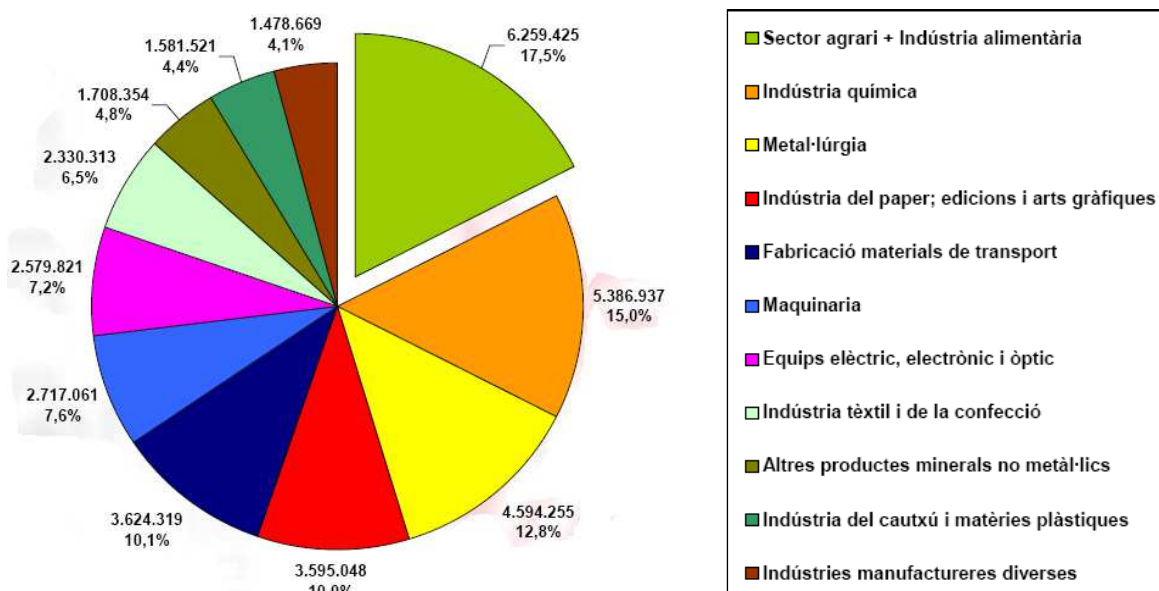
Una d'aquestes sortides són les marques o distintius de qualitat, que diferencien els productes que ofereixen alguna cosa més que el que regeixen les normes mínimes, ja sigui per les seves característiques especials (sabor, origen, etc.) o per el seu mètode de producció.

Com explica el Llibre Verd, en els darrers anys han proliferat el nombre de règims de certificació dels aliments, ja sigui per iniciativa pública com privada. El cas de Catalunya, aquest règims de certificació es regulen mitjançant normes europees, estatals i pròpies de la comunitat catalana.

6.1 Situació a Catalunya

El sector agroalimentari de Catalunya té una gran importància i la indústria agroalimentària està al capdavant de la resta d'indústries de Catalunya, tal com es veu al gràfic següent.

Gràfic 1.- Pes del sector Agroalimentari sobre el VAB de la indústria Catalana.

Font: Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR) a partir de dades del INE (any 2006)

La indústria agroalimentària és el primer sector industrial a Catalunya. Una de les maneres per tal de fomentar el consum d'aquests productes, és apostant per la diferenciació dels productes agroalimentaris i els seus mètodes de producció.

Hi ha diferents estratègies de diferenciació de productes agroalimentaris, sota diferents tipus de marques genèriques (marques comercials, marques de garantia i marques col·lectives), segells de qualitat i sistemes de producció (DO, ETG, IPG, Marca Q). Aquests distintius marquen els trets diferencials que els caracteritzen per la seva qualitat, origen o sistemes de producció específic.

En aquest estudi en centrarem en les marques genèriques de qualitat, ja que fins al moment, són les que presenten més dispersió i més confusió per a la població catalana.

Marques comercials

Una marca comercial és, segons la llei de marques, tot signe susceptible de representació gràfica que serveixi per distingir en el mercat els productes o serveis d'una empresa de la d'altres. Sota aquesta definició genèrica, podem trobar moltes maneres de poder certificar els trets diferencials del producte.

Aquestes marques són alguns dels exemples de com es promocionen produccions a través marques comercials tant per part de grups de productors com d'entitats públiques. Totes estan registrades al registre de l'OEPM³ de Madrid com a marques comercials.

Taula 1.- Exemples marques comercials a Catalunya

	MARCA	PRODUCTES	PROMOTOR	COMARCA
1	FORDAL	Fruita dolça	ADV del Alt Penedès	Alt Penedès
2	Trumfos del Pirineu	Trumfos	Grup d'empreses de l'Alt Urgell i Cerdanya	Alt Urgell i Cerdanya
3	El Rebot de productes naturals del Bages	Plats típics i cuina	Consell comarcal del Bages i Ajuntament de Manresa	Bages
4	Gamba de Palamós	Gamba	Ajuntament de Palamós	Baix Empordà
5	Cuina Volcànica	Plats típics i cuina	Associació de comerç i turisme de la Vall i associació d'hostalatge de la Garrotxa	Garrotxa
6	Tasta'ns	Carns i embotits, Licors, Mel, Pa, Pastissos i Bombons, Patates i Postres làctiques.	ConSORCI de la Vall de Ges, Orís i Bisaura	Osona
9	Productes de la Terra	Grup de productes	Diputació de Barcelona	Província Barcelona
10	Lleida Qualitat	Grup de productes	Diputació de Lleida	Província de Lleida
11	L'ou.cat	Ous	Associació de productors de l'ou català	Catalunya

³ Oficina Espanyola de Patents i Marques de Madrid

12	Provedella	Vedella	Provedella	Catalunya
13	Km 0	Productes de proximitat	Slow Food	Espanya

Font: Elaboració pròpia

Són moltes les associacions de productors que s'uneixen per poder comercialitzar i promocionar els seus productes amb característiques singulars i així poder donar un distintiu als seus productes. Aquest és el cas, de la Associació de Productors d'Ou Català que promociona ous catalans d'alta qualitat, sota la marca comercial "L'ou.cat". Els ous estan sotmesos a la certificació d'una empresa externa.

Altres exemples són la marca "Trumfos del Pirineu", que engloba patates diferenciades per la seva procedència d'un grup de productors de l'Alt Urgell i la Cerdanya, o FORDAL, una marca de la fuita dolça de l'Alt Penedès, promoguda per la ADV de l'Alt Penedès.

Actualment es porten a terme diferents actuacions per a la recuperació de varietats autòctones i locals tant a nivell públic com privat. Un exemple és l'Associació Slow Food Terres de Lleida, que amb la col·laboració del Consell Comarcal de la Noguera, van crear la marca comercial "Oliveres trobades" per recuperar les varietats d'olives autòctones de la Noguera que pràcticament havien desaparegut.

Slow Food, a nivell nacional, promociona els productes de proximitat amb la seva marca comercial "Km.0". Per a la seva difusió es duen a terme diverses actuacions; entre elles la utilització del segell de qualitat "kilometro 0" en els cartes del restaurants certificats, difusió de guies en el que s'esmenten aquests restaurants, junt amb altres accions de promoció promogudes per la associació o els seus socis.

Algunes entitats públiques ajuden als productors a promocionar els seus productes a través de marques comercials que ajuden a diferenciar-les. Un exemple és la marca comercial "Gamba de Palamós", producte promocionat per l'Ajuntament de Palamós o la marca comercial "Producte FRESC" que ajuda a comercialitzar hortalisses i fruita produïdes al Parc Agrari del Baix Llobregat .

"Lleida Qualitat" i "Productes de la Terra" són dues marques impulsades per la Diputació de Lleida i la de Barcelona respectivament, que engloben els principals productes i marques de les províncies esmentades.

PROVEDELLA (Centre de Promoció de la Vedella de Catalunya) es tracta d'una associació de la qual formen part diferents entitats catalanes, que amb l'ajuda del finançament públic, promocionen la vedella catalana sota la marca comercial que porta el mateix nom.

Per a promocionar la cuina tradicional, també s'han creat marques comercials com per exemple "El Rebot de productes naturals del Bages" i "Cuina Volcànica".

Marques col·lectives

Les marques col·lectives, segons la llei de marques, serveixen per distingir en el mercat els productes o serveis dels membres d'una associació titular de la marca dels productes o serveis d'altres empreses. En el cas de Catalunya, existeix un total de 12 marques col·lectives vigents dedicades al sector agroalimentari, registrades a l'OEPM de Madrid. Aquestes estan obligades a presentar un reglament d'ús on s'han d'especificar les persones autoritzades a fer servir la marca, les condicions d'afiliació a l'associació i les condicions d'ús de la marca, així com els motius pels quals es pot prohibir l'ús de la mateixa.

Taula 2.- Marques Col·lectives a Catalunya

	MARCA	PRODUCTES	PROMOTOR	COMARCA
1	Ac fet a l'Alt Camp	Vins, cervesa, licors, cafè, salses, mel i pastisseria.	Associació Catalana per a la Protecció i Promoció dels Productes de la Comarca de l'Alt Camp	Alt Camp
2	Marisc Delta de l'Ebre	Mol·luscs	Federació productors Mol·luscs Delta de l'Ebre	Baix Ebre
3	Posa el Berguedà al teu plat	Melmelades, licors, carns, pa, pastisseria, hortalisses i productes làctics	Consorci de Formació i d'iniciatives Cercs-Berguedà	Berguedà
4	Fesols de Santa Pau	Fesol	Associació de Cultivadors de Fesols de Santa Pau	Garrotxa

5	Formatge Garrotxa	Formatge	Acrefa - Associació catalana de ramaders i elaboradors de formatges artesans	Garrotxa
6	+ 500 el raïm d'alçada	Vi	Agrupació d'agricultors del Pla de Manlleu	Gironès
7	Oleum Priorat	Oli	Associació d'oleicultors del Priorat	Priorat
8	Vedella de Girona	Vedella	Ramaders de vedella de Girona	Província de Girona
9	Pa Barcelona	Pa	Gremi de flequers de Barcelona	Província Barcelona
10	Pa de Sant Jordi	Pa	Gremi de flequers de Barcelona	Província Barcelona
11	Conill criat a Catalunya	Conill	Associació de productors i escorxadors de conills de Catalunya	Catalunya
12	Pollastre groc català	Pollastre	Associació d'empresaris d'escorxadors i comerç d'aviram, conills, ous, i caça de Catalunya	Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la OEPM

La majoria d'aquestes marques són promogudes per agrupacions de productors que treballen a títol individual, els quals s'associen per a poder comercialitzar i promocionar els seus productes. La forma d'organització és a través de cooperatives, gremis, associacions, federacions o consorcis. Tots estan delimitats territorialment i la majoria només engloba un producte. Les principals accions de promoció són: realització de cursos, participació en fires, difusió de material promocional, etc. Els principals mitjans de comercialització de productes són: la venda directa, la venda a través de petits comerços, o mercats central; i en determinats productes, l'exportació.

Marques de garantia

Les marques de garantia, són utilitzades per una pluralitat d'empreses sota el control i l'autorització del seu titular, que certifica que els productes o serveis als quals s'aplica, compleixen uns requisits comuns, especialment pel que fa a la seva qualitat, els components, l'origen geogràfic, les condicions tècniques o el sistema d'elaboració del producte o de prestació del servei.

En el cas de Catalunya existeixen 6 marques de garantia vigents i dos en tramitació (R Productes del Ripollès i :DCAT), a través de les quals es promocionen productes del sector agroalimentari. Totes elles estan recollides en el registre de l'OEPM de Madrid. Aquestes marques estan obligades a presentar un reglament d'ús on s'han d'especificar les característiques comunes dels productes o serveis que certifiquen, la manera de verificar aquestes característiques, els controls i la vigència, així com les responsabilitats per l'ús incorrecte de la marca.

Taula 3.- Marques de garantia a Catalunya

	MARCA	PRODUCTES	PROMOTOR	COMARCA
1	Productes de l'Empordà	Arròs de País, Brunyols de l'Empordà, Botifarra dolça, Ceba de Figueres	Consell Comarcal Baix i Alt Empordà	Baix/Alt Empordà
2	Pèsol de Llaneres	Pèsol	Ajuntament de Sant Andreu de Llaneres	Maresme
3	Coca de Llaneres	Coca	Ajuntament de Sant Andreu de Llaneres	Maresme
4	Tòfona de la Baronia de Rialb	Tòfona	Ajuntament de la Baronia de Rialb	Noguera
5	Producte del Ripollès⁴	Carn de vacum, poltre, xai, porc, llet, coca, mel, patates	Consorci Ripollès Desenvolupament	Ripollès

⁴ En tramitació des del 22/02/2010

6	Parc Agrari de Sabadell	Hortalisses, pa de Santa Júlia, mongetes i cigrons	Ajuntament de Sabadell	Vallès Occidental
7	Productes Dera Val d'Aran	Actualment: paté, anditos, olha aranesa, caviar i mel. Properament: formatge o iogurts.	Conselh Generau d'Aran	Vall d'Aran
8	:DCAT⁵	Productes agroalimentaris i pesqueres	Generalitat de Catalunya	Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la OEPM

Aquestes marques estan promogudes per entitats públiques per a un producte en particular o un grup de productes d'una comarca o d'una localitat en concret. Tal i com passa amb les marques col·lectives, la majoria dels productors treballen a títol individual, però alguns s'organitzen a través d'associacions o cooperatives per facilitar la comercialització dels productes elaborats. Els propis titulars de la marca delimiten el territori i les condicions que han de complir els productes que engloba la marca. El principal canal de distribució és la venda directa, o a través de la comercialització en petits comerços i restaurants.

Per a la promoció d'aquests productes es realitzen fires específiques, es distribueix material promocional, com poden ser fulletons, es realitzen xerrades o cursos per a les persones interessades en el tema, etc.

Altres

Cal esmentar que també existeixen altres distintius que tot i no ser marques, també serveixen per promocionar determinades característiques diferenciadores de productes agroalimentaris. D'entre aquestes destaquem:

Productes i cuina típica

Des de diferents entitats es realitzen actuacions de promoció de productes autòctons i cuina típica.

Una de les actuacions que es realitza és en relació a la promoció de la cuina típica de determinades zones. Alguns exemples poden ser: Els fogons de la Vall de

⁵ En tramitació des del 28/05/2010

Ribes (Vall de Ribes), Cuina Pirinenca de la Cerdanya (Cerdanya) i Cuina Remença (Vall d'en Bas). Es tracta d'accions de recopilació, promoció dels plats tradicionals en els restaurants i hotels de la zona. Les principals accions de difusió són recopilació de les empreses en guies, assistència a fires, etc.

En relació a la promoció de productes podem trobar, el "Cigronet de l'Alta Anoia", un producte local amb característiques diferenciades, que es promociona a través del Consorci de Promoció Turística de l'Alta Anoia i Associació de Productors i Elaboradors de Cigronet de l'Alta Anoia. Actualment, es porten a terme les tramitacions pertinents per a poder registrar-lo com a una IGP.

Mercat de custòdia

El Mercat de productes de custòdia és una iniciativa promoguda per la Xarxa i Custòdia del Territori (xct) i la Fundació Territori i Paisatge de l'Obra Social de Caixa Catalunya per impulsar, potenciar i promoure els productes i els serveis de finques amb acords de custòdia de Catalunya, Illes Balears i Andorra.

Per tal de donar a conèixer i impulsar la comercialització de productes i serveis s'ha realitzat el primer i segon Catàleg de productes i serveis dels mercats de custòdia, en format de fitxes, on es troba la informació bàsica de cadascun d'ells, la manera d'aconseguir-los i de gaudir-los.

Actualment, el mercat de custòdia és una iniciativa incipient i fins avui la xct està centrada en la difusió del catàleg i a mantenir el contacte amb els propietaris i/o entitats de custòdia de la finca amb acord, i en futures ampliacions de productes i serveis que es puguin incloure. Ocasionalment la xct porta a terme exposicions i espais de venda directa de productes amb una finalitat divulgativa i de promoció. Habitualment, la comercialització dels productes i serveis és a càrrec directament de les finques i entitats promotores.

Slow Food

Slow Food és una associació internacional sense ànim de lucre nascuda el 1986 a Itàlia, com a resposta al "fast food" i la "fast life". Existeixen un total de 750 punts de referència del moviment sobre el terreny que organitzen iniciatives per als associats. Es realitzen activitats com cursos, laboratoris, cates, visites a productors, horts escolars, sopars, mercats, així com accions de promoció de productes. A Catalunya n'existeixen 8, que suposen el 4% del total de punts espanyols.

6.2. Marques i denominacions genèriques de productes agroalimentaris a Espanya.

Comunitats autònomes d'arreu de Espanya han creat marques o denominacions que permeten reconèixer i potenciar la singularitat dels seus productes agroalimentaris i pesquers d'acord amb un reglament d'ús, per a permetre que els consumidors identifiquin de forma precisa la seva característica distintiva com pot ser: origen específic, sistema de producció, qualitat certificada, etc.

L'objectiu d'aquestes marques paraigües és promocionar els productes agroalimentaris de cada regió en concret. No obstant això, com ja hem esmentat, degut a la Directiva 2006/123/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, actualment, no és possible restringir l'accés a la marca a productors d'altres països dels estats membres. Tot i això, a la practica, únicament els productors o elaboradors de la regió en qüestió formen part de la marca, ja sigui per què són demanades només pels productors o elaboradors d'aquestes comunitats, o ja sigui per com es concreta el reglament d'ús o la normativa que regula aquestes marques.

Taula 4.- Marques i denominacions de qualitat espanyoles

	MARCA	TIPUS DE	CCAA
1	Calidad Certificada	Segell de qualitat	Andalusia
2	C'aliat	Marca de garantia	Aragó
3	Alimentos del Paraiso Natural	Marca de garantia	Astúries
4	CC Calidad Controlada	Marca de garantia	Cantabria
5	Castilla la Mancha Calidad Diferenciada	Marca de garantia	Castella la Manxa
6	Tierra de Sabor	Marca de garantia	Castella i Lleó
7	Alimentos de extremadura	Marca comercial	Extremadura
8	Galicia Calidade	Marca de garantia	Galícia
9	RC (Registrado y Certificado)	Marca de garantia	La Rioja
10	AM Alimentos de Madrid	Marca de garantia	Madrid
11	Calidad Agoalimentaria	Marca de garantia	Murcia

12	Reyno Gourmet	Marca comercial	Navarra
13	Eusko Label	Marca comercial	País Basc
14	CV	Marca de garantia	Valencia

Font: Elaboració pròpia

Tot seguint analitzarem alguns exemples de distintius de qualitat utilitzat a diferents comunitats d'Espanya.

Calidad Certificada (Andalusia)

“Calidad Certificada” és el distintiu amb el que la Junta d'Andalusia reuneix i vol diferenciar els productes de qualitat garantida en producció i elaboració.

Es pot reconèixer amb aquest segell els productes amb marques i distintius com DO, IGP, ETG, productes d'agricultura ecològica, de producció integrada, però també els aliments autoritzats per a l'ús de la marca de garantia i altres productes que siguin reconeguts en algun dels següents grups de productes:

- Productes agroalimentaris i pesquers aplecs de condicions de producte, amb una qualitat certificada pels organismes de certificació acreditats en el compliment de la Norma Europea EN-45011, de 23 de juny de 1989, del Comitè Europeu de Normalització, reconeguts els esmentats aplecs pel titular de la Direcció General competent en matèria de qualitat agroalimentària, previ informe favorable del Comitè Tècnic.
- Productes agroalimentaris i pesquers amb una qualitat que reuneixi les condicions establertes per aplecs de condicions de producte de titularitat pública, sotmesos a reglamentacions voluntàries de qualitat que la normativa comunitària, nacional o autonòmica, pugui establir. La qualitat ha d'estar certificada per organismes de certificació acreditats en el compliment de la Norma Europea EN-45011, de 23 de juny de 1989, del Comitè Europeu de Normalització, validats per la persona titular de la Direcció General competent en matèria de qualitat agroalimentària, previ informe favorable del Comitè Tècnic
- Productes amb una qualitat que reuneixi les condicions establertes per un Protocol Privat i validat, entès com a norma voluntària de qualitat utilitzada en l'àrea agroalimentària i pesquera, que actua com a condicionant per accedir a uns determinats canals de comercialització, i que es certificada per organismes

de certificació acreditats en el compliment de la norma EN-45011, de 23 de juny, sempre que aquests productes arribin al mercat envasats i etiquetats i no es trobin inclosos en cap dels apartats anteriors. Per a la seva validació, aquests Protocols Privats hauran de ser reconeguts per a fer ús de la marca «Calidad Certificada» mitjançant una resolució de la persona titular de la Direcció General competent en matèria de qualitat agroalimentària, previ informe favorable del Comitè Tècnic.

La marca “Calidad Certificada” va ser creada pel Decret 242/2001 de 6 de novembre de la Conselleria d'Agricultura i Pesca de la Junta d'Andalusia per a la promoció dels productes agroalimentaris i pesquers amb qualitat diferenciada i garantia de la seva elaboració sota controls específics. Es regula pel Decret 229/2007, de 31 de juliol de 2007, que deroga l'anterior.

El consumidor obté la garantia que ha estat produït i/o elaborat sota uns controls específics. Identifica el producte per la seva qualitat diferenciada, avalada per la Junta d'Andalusia.

Les activitats de promoció que es realitza per la marca són fires, promoció en el punt de venda, campanyes als mitjans de comunicació, jornades, entre altres.

Tierra de Sabor (Castella i Lleó)

La Conselleria d'Agricultura i Ramaderia, en el marc del I Pla de Promoció i Comercialització del sector agroalimentari de Castella i Lleó 2008-2011, i amb l'afany de dinamitzar iniciatives d'adequació al mercat i a les seves exigències de competitivitat, ha desenvolupat la marca de garantia denominada “Tierra de Sabor”. La finalitat de la qual és distingir en el mercat, determinats productes agroalimentaris de qualitat diferenciada que, produïts, elaborats i/o transformats al territori de Castella i Leó reuneixen les condicions i compleixen uns requisits de qualitat que s'especifiquen en el seu Reglament d'Ús. Poden utilitzar la marca “Tierra de Sabor” aquells productes agroalimentaris destinats al consum humà, produïts, elaborats i/o transformats a Castella i Leó, prèviament inscrits en el Registre a què fa referència l'article 12 del Reglament d'Ús, que compleixin algunes de les següents condicions:

1. Productes emparats per Denominacions d'Origen Protegides (DOP) o Indicacions Geogràfiques Protegides (IGP) als quals es refereix el Reglament (CE) 510/2006; productes amb distintiu d'Agricultura Ecològica d'acord al què

es refereix el Reglament (CE) 834/2007; així com els vins de qualitat produïts en regions determinades (vqprd) i els Vins de la Terra a què fan referència es el Reglament (CE) 1493/99, el Reglament (CE) 479/2008, la Llei 24/2003, de 10 de juliol de la Vinya i del Vi i la Llei 8 / 2005, de 10 de juny, de la Vinya i del Vi de Castilla y León.

2. Productes emparats per certificacions de característiques específiques regulats pel Reglament (CE) 509/2006 (ETG).

3. Productes emparats per producció integrada de productes agroalimentaris, als quals es refereix el Decret 208/2000, de 5 d'octubre de la Conselleria d'Agricultura i Ramaderia.

4. Aliments artesanals, als quals es refereix el Decret 53/2007, de 24 de maig.

5. Productes agroalimentaris emparats per una Marca de Garantia, regulats segons la Llei 17/2001, de Marques, amb Reglament d'Ús i amb informe favorable de l'Institut Tecnològic Agrari de Castilla y León o de l'Administració competent.

6. Productes agroalimentaris emparats per una Marca Col·lectiva, regulats segons la Llei 17/2001, de Marques, amb un Reglament d'Ús i informe favorable de l'Institut Tecnològic Agrari de Castella i Leó i certificat per organismes de certificació acreditats en el compliment de la norma EN- 45011 o inscrits en el Registre d'Entitats de certificació de productes agroalimentaris de Castella i Leó.

7. Productes aollits a la Norma de Qualitat per a la carn, el pernil, la paleta i la canya de llom ibèric Reial Decret 1469/2007, de 2 de novembre.

8. Productes agroalimentaris que tinguin una gran qualitat vinculada al territori de Castella i Leó i estiguin certificats per organismes de certificació, acreditats

conforme a la Norma Europea EN-45011 o inscrits en el Registre d'Entitats de certificació de productes agroalimentaris de Castella i Leó, en el compliment de:

o Un Plec de Condicions de Producte reconegut per l'Institut Tecnològic Agrari de Castella i Leó. Quan aquest Plec no hagués estat objecte d'aprovació o reconeixement previ per part de l'Institut Tecnològic Agrari de Castella i Leó, aquesta aprovació es podrà demanar juntament amb l'autorització d'ús de la Marca; les dues seran objecte de resolució singular, sense perjudici de la tramitació de per separat. La proposta de resolució de l'aprovació del Plec de condicions tindrà prioritat, de manera que si escau denegar, es notificarà sense necessitat de resoldre sobre l'autorització d'ús de la Marca, en canvi, si escau l'aprovació del Plec de Condicions, es passarà a resoldre sobre l'autorització d'ús de la Marca. Es notificarà en forma unitària.

o Un Protocol privat o norma voluntària de qualitat, utilitzada en el sector agroalimentari per accedir a determinats canals de comercialització sempre que aquests productes arribin al mercat envasats i etiquetats i no es trobin inclosos en cap dels paràgrafs anteriors.

Per a la seva promoció, es proposa realitzar diverses campanyes de promoció, assistència a fires i congressos tant nacionals com internacionals, promoció de concerts i organització i participació en concursos.

Reyno Gourmet (Navarra)

Reyno Gourmet és una marca comercial creada pel Departament de Desenvolupament Rural i Medi Ambient del Govern de Navarra per a la promoció dels seus productes agroalimentaris de qualitat, amb l'objectiu de desenvolupar una imatge comuna a totes les Certificacions de Qualitat de Navarra impulsant la seva notorietat i prestigi i potenciant el seu desenvolupament i expansió exterior. La marca es propietat de l'Institut de Qualitat Agroalimentària de Navarra (ICAN), una societat anònima descentralitzada de l'administració que té per objecte el control i la promoció del sector agroalimentari navarrès.

Aquesta marca compta amb quinze certificacions de qualitat. Totes elles emparades sota la marca paraigües de "Reyno Gourmet", entre les que podem trobar set Denominacions d'Origen Protegides (Pebrot del piquillo de Lodosa, Formatge Roncal, Formatge Idiazabal, Vi Navarra, Oli de Navarra, Vi de Rioja i Cava); cinc

productes corresponents a Indicacions Geogràfiques Protegides (Espàrrec de Navarra, Carxofa de Tudela, Vedella de Navarra, Anyell de Navarra i Patxaran Navarro); i Aliments Artesans de Navarra (marca regulada per l'ICAN); altres distintius de Producció Ecològica i Producció Integrada. Tots ells tenen una normativa específica que els regula.

ICAN és una societat anònima que es responsabilitza de la inspecció i control de gairebé tots els productes de qualitat certificada de la Comunitat Foral de Navarra. Però a més és l'encarregada de la promoció genèrica d'aquests productes mitjançant l'assistència a fires especialitzades, l'organització d'exposicions i actes promocionals, l'edició de material publicitari, la participació en nombroses accions conjuntament amb el Servei de Turisme de Navarra i altres mesures com el suport a la creació de noves certificacions i l'augment dels productes autòctons en els canals de distribució.

:DCAT (Catalunya)

El passat 1 de juny de 2010 es va publicar al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya un edicte pel qual es sotmet a informació pública el Projecte de decret relatiu a la marca de garantia :DCAT per a productes agroalimentaris i pesquers. Aquesta marca ha de servir com a marca paraigües per a la valoració dels productes agroalimentaris, així com ajudar a millorar l'accés al mercat a través de campanyes de marketing en el punt de venda i donar a conèixer la riquesa i varietat de productes agroalimentaris.

La marca sorgeix per a complementar la identificació de productes que tenen una qualitat diferenciada i controlada i volen diferenciar-se en el mercat globalitzat.

En aquest projecte de decret s'estableix que es pot utilitzar la marca de garantia *“:DCAT en tots els productes agroalimentaris i pesquers procedents de territori de la UE que disposin de distintius d'origen o de qualitat establerts legalment o reglamentàriament; els que s'obtinguin d'acord amb les normes de producció agrària ecològica i de producció integrada; els que disposin d'etiquetatges facultatius o protocols privats; i qualsevol altre que amb caràcter previ a la comunicació de la marca de garantia “:DCAT” tingui aprovat pel Departament competent en matèria d'agricultura i alimentació la carta de producte (...)”*.

Trets diferencials

Cadascuna de les marques anteriorment esmentades tenen els seus trets que la diferenciïn de la resta.

La marca “calidad certificada” és un segell de qualitat, que és propietat de la Comunitat Autònoma d’Andalusia. En aquest segell s’hi poden acollir productes de qualitat de qualsevol punt de la Unió Europea. La marca “calidad certificada” és similar a la marca “:DCAT” sorgida a Catalunya. El “:DCAT” és una marca de garantia, el titular de la qual és el Departament d’Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya. Aquesta marca, no limita geogràficament els productes que s’hi poden acollir, i pot ser utilitzada per productes de qualitat diferenciada de la Unió Europea. Tot i això, a la pràctica s’espera que només s’hi acollin productes produïts. Elaborats i/o transformats al territori.

Trobem llavors, la marca “Tierra de Sabor”, que és marca de garantia, però amb la diferència que la seva titularitat la té l’Institut Tecnològic Agrari de Castella i Lleó. Aquesta marca restringeix que els productes que s’hi poden acollir són només aquells que han estat produïts, elaborats i/o transformats al territori de la comunitat de Castella i Lleó.

La marca “Reyno Gourmet”, és una marca comercial propietat de l’Institut de Qualitat Agroalimentària de Navarra (ICAN). S’hi poden acollir només, els productes de la comunitat foral de Navarra.

Taula 5.- Quadre resum de la delimitació territorial segons reglament d’ús de la marca

	Amb Delimitació	Sense delimitació
Marca de garantia	Tierra de Sabor (Castella i Lleó)	:DCAT (Catalunya)
Segell de qualitat		Calidad Certificada (Andalusia)
Marca comercial	Reyno Gourmet (Navarra)	

Font: Elaboració pròpia.

Annex 1: Legislació aplicable

A nivell Europeu

Regulació de marques de qualitat protegides

- Reglament 2081/92, de 14 de juliol de 1992 relatiu a la protecció de les indicacions geogràfiques i de les denominacions d'origen dels productes agrícoles i alimentaris.
- Reglament 509/2006, de 20 de març de 2006, sobre especialitats tradicionals garantides dels productes agraris i alimentaris.
- Reglament 1898/2006, de 14 de desembre de 2006 que estableix les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 510/2006 del Consell sobre la protecció de les indicacions geogràfiques i de las denominacions d'origen dels productes agrícoles i alimentaris.
- Reglament 510/2006, de 20 de març de 2006, sobre la protecció de les indicacions geogràfiques i de les denominacions d'origen dels productes agraris i alimentaris.
- Reglament 1216/2007, de 18 d'octubre de 2007, pel que s'estableixen les disposicions d'aplicació del Reglament 509/2006 del Consell sobre les especialitats tradicionals garantides dels productes agrícoles i alimentaris.

Begudes espirituoses

- Reglament 1493/1999, de 17 de maig de 1999, pel que s'estableix l'organització comú del mercat vitivinícola.
- Reglament 11/2008, del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de gener de 2008, relatiu a la definició, designació, presentació, etiquetatge i protecció de la indicació geogràfica de begudes espirituoses.
- Reglament 479/2008, de 29 d'abril de 2008, pel que s'estableix l'organització comú del mercat vitivinícola, es modifiquen els reglaments 1493/1999, 1782/2003, 1290/2005 i 3/2008 i es deroguen els reglaments 2392/86 i 1493/1999.

Etiquetatge

- La Directiva sobre etiquetatge (Directiva 2000/13/CE) relativa a la aproximació de les legislacions dels estats membres en matèria de etiquetatge, presentació i publicitat dels productes alimentaris.

Certificació dels productes agroalimentaris

- Norma europea EN-45011, de 23 de juny de 1989 del Comitè Europeu de Normalització pel qual estableix els criteris generals relatius als organismes de certificació que realitzen la certificació de productes.

- Reglament 2082/92, de 14 de juliol de 1992 relatiu a la certificació de les característiques específiques dels productes agrícoles i alimentaris.

Producció ecològica

- Reglament (CE) 834/2007 del Consell, de 28 de juny de 2007 sobre producció i etiquetat dels productes ecològics

- Reglament (CE) 889/2008 de la Comissió, de 5 de setembre de 2008, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) nº 834/2007 del Consell sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, pel que fa a la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control

- Reglament (CE) 1235/2008 de la Comissió, de 5 de setembre de 2008, pel que s'estableixen les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell referent a les importacions de productes ecològics procedents de tercers països

A nivell Espanyol

Certificació dels productes agroalimentaris

- Reial Decret 998/2002, de 27 de setembre, pel que s'estableixen normes internes d'aplicació dels reglaments comunitaris sobre certificació de les característiques específiques dels productes agrícoles i alimentaris

Regulació de marques de qualitat protegides

- Reial Decret 1069/2007, de 27 de juliol, pel que es regula el procediment per a la tramitació de les sol·licituds de inscripció en el Registre comunitari de las

denominacions d'origen protegides i de les indicacions geogràfiques protegides i la oposició a elles.

Begudes espirituoses

- Llei 24/2003, de 10 de juliol, de la Vinya i del Vi.

Regulació de les marques i etiquetatge

-Llei 17/2001, de 7 de desembre, de marques

-Reial Decret 1334/1999, de 31 de juliol, pel que s'aprova la Norma General d'etiquetatge, presentació i publicitat dels productes alimentaris.

Producció Integrada

- Reial Decret 1201/2002, de 20 de novembre. pel qual es regula la producció integrada de productes agrícoles. (BOE núm. 287, de 2002.11.30)

- Ordre APA/1/2004, de 9 de gener. per la qual s'estableix el logotip de la identificació de garantia nacional de producció integrada. (BOE núm. 9, de 2004.10.01, pàg. 901)

- Ordre APA/370/2004, de 13 de febrer. per la qual s'estableix la norma tècnica específica de la identificació de garantia nacional de producció integrada de cultius hortícoles. (BOE núm. 43, de 19.2.2004, pàg. 7806)

- Ordre APA/1657/2004, de 31 de maig. per la qual s'estableix la norma tècnica específica de la identificació de garantia nacional de producció integrada de cítrics. (BOE núm. 137, de 2004.07.06, pàg. 20684)

- Resolució de 18 d'octubre de 2004. de la Direcció General d'Agricultura, per la qual s'estableix la llista de substàncies actives de productes fitosanitaris autoritzades per al seu ús en la producció integrada de productes hortícoles. (BOE núm. 259, de 27.10.2004)

- Resolució de 18 d'octubre de 2004. de la Direcció General d'Agricultura, per la qual s'estableix la llista de substàncies actives de productes fitosanitaris autoritzades per al seu ús en la producció integrada de cítrics. (BOE núm. 259, de 27.10.2004)

- Ordre APA/677/2006, de 28 de febrer. per la qual s'estableix la norma tècnica específica de la identificació de garantia nacional de producció integrada de l'all. (BOE n. 61 de 2006.03.13)

-Ordre APA/684/2006, de 28 de febrer. Per la qual s'estableix la norma tècnica específica de la identificació de garantia nacional de producció integrada del cotó. (BOE n. 62 de 2006.03.14)

- Ordre APA/42/2007, de 17 de gener. Per la qual s'estableix la norma tècnica específica de la identificació de garantia nacional de producció integrada de la remolatxa sucrera. (BOE núm. 20, de 2007.01.23, pàg. 3028)

A nivell Català

Regulació de marques de qualitat protegides

- Llei 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària. Regula els diferents distintius d'origen i qualitat a Catalunya, com són les denominacions d'origen protegides (DOP), les indicacions geogràfiques protegides (IGP) i les denominacions geogràfiques (DG) i, si escau, els òrgans de gestió corresponents, i d'altres distintius com són la marca de qualitat agroalimentària (Marca Q) i les especialitats tradicionals garantides (ETG).

- Decret 285/2006, de 4 de juliol, pel qual es desenvolupa la Llei 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària. Regula els diferents distintius d'origen i qualitat a Catalunya, com són les denominacions d'origen protegides (DOP), les indicacions geogràfiques protegides (IGP) i les denominacions geogràfiques (DG) i, si escau, els òrgans de gestió corresponents, i d'altres distintius com són la marca de qualitat agroalimentària (Marca Q) i les especialitats tradicionals garantides (ETG).

Producció Integrada

- Ordre de 25 de juny de 1992. de creació de la Denominació Genèrica Agricultura Integrada. (DOGC núm. 1618, de 13.7.1992)

- Ordre de 24 de febrer de 1993. per la qual s'aprova el Reglament de la Denominació Genèrica Producció Integrada i el seu Consell. (DOGC núm. 1726, de 26.3.1993)

- Llei 21/2001, de 28 de desembre. de mesures fiscals i administratives (per la qual es crea el Consell Català de la Producció Integrada). (DOGC núm. 3543A, de 31.12.2001)

- Decret 241/2002, de 8 d'octubre. pel qual es regula la producció integrada a Catalunya. (DOGC núm. 3744, de 21.10.2002)

- Resolució ARP/2819/2005, de 29 de setembre. per la qual s'estableix i es regula el procés per obtenir l'homologació i la validació de la formació exigible en producció

integrada, per al personal tècnic, d'acord amb el que estableix l'Ordre ARP/69/2003, de 14 de febrer. (DOGC núm. 4484 - 06/10/2005)

- Decret 413/2006, de 31 d'octubre. pel qual s'estableixen les Normes generals de producció integrada a Catalunya. (DOGC núm. 4753, de 3.11.2006, pàg. 45610)

Producció ecològica

- Quadern de Normes Tècniques de la producció agroalimentària ecològica
- Llei de creació del CCPAE
- Decret 180/2001, de 26 de juny, de regulació de la composició i les funcions del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica
- Ordre d'11 d'octubre de 2001, per la qual s'aprova el Reglament de règim intern del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica
- Ordre AAR/313/2009, de 15 de juny, per la qual es modifica el Reglament de règim intern del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica

Annex 2: Informació sobre marques protegides

Marques protegides a Catalunya

A Catalunya s'utilitzen els següents instruments, amb els següents productes:

Denominació d'Origen Protegida

- Arròs del Delta de l'Ebre
- Avellana de Reus
- Formatge de l'Alt Urgell i la Cerdanya
- Mantega de l'Alt Urgell i la Cerdanya
- Oli de Terra Alta
- Oli Les Garrigues
- Oli Siurana
- Oli del Baix Ebre- Montsià

Indicació Geogràfica Protegida

- Calçot de Valls
- Clementines de les Terres de l'Ebre
- Llonganissa de Vic
- Patates de Prades
- Pollastre i capó del Prat
- Poma de Girona
- Torró d'Agramunt
- Vedella dels Pirineus

Especialitats Tradicionals Garantides

- Pernil serrà
- Panellets

Denominació D'Origen de Vins

- Alella
- Catalunya
- Conca de Barberà
- Costers del Segre
- Empordà

- Montsant
- Penedès
- Pla de Bages
- Priorat
- Tarragona
- Terra Alta

Denominació Geogràfica

- Ratafia Catalana

Dades relatives a les marques protegides catalanes

Informació de les DOP i IGP de productes catalans (2007): ⁶

PRODUCTES LÀCTICS		Registre		Producció			Comercialització (kg)				Valor Econòmic
		Caps productors	Expl. Inscrites	Llet procedent expl. Inscrites (l)	Llet destinada a DOP (l)	Tn produït	Nacional	UE	Països tercers	Total	Milions d'€
DOP	Formatge Alt Urgell i Cerdanya	6.480	136	63.242.135	2.232.833	7.011,91	33.879	210.455	9.180	253.514	1,55
DOP	Mantega Alt Urgell i Cerdanya	6.480	136	63.242.135	8.155.680	465,70	403.549	7	16.636	420.192	2,31

PRODUCTES CÀRNICS		Registre		Producció		Comercialització (kg)		Valor Econòmic
Carn fresca		Explotacions	Escorxador	Animals sacrificats	Carn protegida (Tn)	Nacional	Total	Milions d'€
IGP	Pollastre i capó del Prat	1	1	5.095	10	10	10	0,09
IGP	Vedella dels Pirineus	79	1	669	167	167	167	0,63
Embotits		Indústries elaboradores	Producció	Producció Total (Tn)	Comercialització (kg)			Valor Econòmic
			Nº peces		Nacional	UE	Total	Milions d'€
IGP	Llonganissa de Vic	8	152.500	114.37	104.149	10.226	114.375	1,76

⁶ Informació extreta de:

<http://www.mapa.es/alimentacion/pags/denominacion/documentos/Agroalimentarios2007.pdf>

PRODUCTES ORIGEN VEGETAL		Registre			Producció (Tn)	Comercialització (Tn)			Valor Econòmic
Oli oliva		Superfície inscrita (Ha)	Trulls	Envasadores		Nacional	UE	Total	Milions d'€
DOP	Oli Terra Alta	5.250	12	17	80	72	8	80	0,35
DOP	Oli Baix Ebre-Montsià	15.717	12	5	84	84	-	84	0,37
DOP	Oli Les Garrigues	18.560	17	17	784	1.882	-	1.882	8,83
DOP	Oli Siurana	12.031	38	34	4.727	3.696	-	3.696	15,52
Arròs		Superfície inscrita (Ha)	Indústries inscrites	Producció (Tn)		Comercialització (Tn)			Valor Econòmic
				Arròs closca	Arròs protegit	Nacional	UE	Total	Milions d'€
DOP	Delta de l'Ebre	12.092	4	76.598	31.260	33.908	50	33.958	31,58
Fruïtes		Registre		Producció (Tn)		Comercialització (Tn)			Valor Econòmic
		Superfície inscrita (Ha)	Instal·lacions	A la superfície inscrita	Protegida	Nacional	UE	Total	Milions d'€
DOP	Avellana de Reus	12.800	22	9.500	68	68	-	68	0,46
IGP	Clementines de les Terres de l'Ebre	1.833	9	47.500	47.500	-	-	-	-
IGP	Poma de Girona	1.435	3	36.500	36.500	17.000	2.500	19.500	9,56
Verdures		Registre		Producció (Tn)		Comercialització (Tn)			Valor Econòmic
		Superfície inscrita (Ha)	Indústries inscrites	A la superfície inscrita	Protegida	Nacional	UE	Total	Milions d'€
IGP	Calçot de Valls	30	-	350	350	350	-	350	0,6
IGP	Patates de Prades	-	2	250	250	250	-	250	0,23

PRODUCTES DE PASTELERIA		Registre			Comercialització (Tn)			Valor Econòmic
		Indústries Inscrites	Producció protegida (Tn)		Nacional	UE	Total	Milions d'€
IGP	Turró d'Agramunt	4	167		496	124	620	9,4

Informació de les DO de vins catalans (2007/2008): ⁷

DO	Superfície inscrita (Ha)	Nº Viticultors	Nº Bodegues	Volum vi (hl)	Comerç interior (HI)	Comerç exterior (HI)	Comerç total (HI)	Mercat nacional (€)	Mercat exterior (€)	Mercat total (€)
Alella	314	97	7	6.949	13.206	4.488	17.694	(*) ⁸	(*)	(*)
Catalunya	54.233	14.190	206	389.932	199.932	203.584	403.516	77.773.578	51.547.991	129.321.539
Cava ⁹	33.085	7.286	440	1.797.590	666.044	1.008.432	1.674.476	426.268.454	303.406.605	729.675.059

⁷ Informació extreta de: http://www.mapa.es/alimentacion/pags/denominacion/documentos/vinos07_08.pdf

⁸ No es disposa de la informació.

⁹ Denominació pluricomunitària: Aragó, Comunitat Valenciana, Catalunya, Extremadura, La Rioja, Navarra i País Basc.

Conca de Barberà	5.600	1.300	20	5.190	7.166	5.420	12.586	(*)	(*)	(*)
Costers del Segre	4.686	656	33	73.590	54.473	26.082	80.555	18.488.915	9.922.535	28.411.450
Empordà	2.020	421	43	37.388	41.798	3.537	45.335	(*)	1.642.560	1.642.560
Montsant	1.963	912	53	40.665	33.792	37.262	71.054	4.580.106	14.904.627	19.484.733
Penedès	26.080	4.080	209	243.504	182.644	70.494	253.138	(*)	(*)	(*)
Pla de Bages	500	100	10	9.520	6.473	1.384	7.857	2.354.976	651.279	3.006.255
Priorat	1.767	562	84	5.156	8.842	9.371	18.213	8.730.078	9.835.959	18.566.037
Tarragona	6.249	1.562	55	68.200	82.860	14.534	97.394	5.325.000	3.025.400	8.350.400
Terra Alta	6.210	1.635	42	22.264	14.082	16.759	30.841	(*)	3.893.064	3.893.064

Informació de DG de begudes espirituoses catalanes (2005): ¹⁰

Denominació Geogràfica	Elaboradors	Comerç (l)	Valor Econòmic (€)
Ratafia Catalana	2	25.000	120.000

Per tal de conèixer la importància relativa de les DOP i IGP de productes catalans, es fa una comparació del valor econòmic de cadascuna de les denominacions d'origen amb el valor econòmic de la Producció Final Agrària aproximat de 2007¹¹. La taula es presenta amb els productes amb denominació ordenats de més a menys importància econòmica.

Producte amb marca de qualitat	Valor econòmic (milions d'€)	% respecte Producció Final Agrària
Cava	729,67	18,24
Catalunya	129,32	3,23
Arròs Delta de l'Ebre	31,58	0,79
Costers del Segre	28,41	0,71
Montsant	19,48	0,49
Priorat	18,57	0,46
Oli Siurana	15,52	0,39
Poma de Girona	9,56	0,24
Turró d'Agramunt	9,40	0,23
Oli Les Garrigues	8,83	0,22
Tarragona	8,35	0,21
Terra Alta	3,89	0,10
Pla de Bages	3,01	0,08
Mantega Alt Urgell i Cerdanya	2,31	0,06
Llonganissa de Vic	1,76	0,04

¹⁰ Informació extreta de:

<http://www.mapa.es/alimentacion/pags/denominacion/documentos/Bebidas2005.pdf>

¹¹ Valor econòmic de la Producció Final Agrària aproximat de 2007: 4.001 milions d'€.

Empordà	1,64	0,04
Formatge Alt Urgell i Cerdanya	1,55	0,04
Vedella dels Pirineus	0,63	0,02
Calçot de Valls	0,60	0,01
Avellana de Reus	0,46	0,01
Oli Baix Ebre - Montsià	0,37	0,01
Oli Terra Alta	0,35	0,01
Patata de Prades	0,23	0,01
Ratafia Catalana	0,12	0,00
Pollastre i Capó del Prat	0,09	0,00
Clementines Terres de l'Ebre	-- ¹²	--
Alella	--	--
Conca de Barberà	--	--
Penedès	--	--
TOTAL	1025,70	25,64

A la taula següent presentem la relació entre la producció de les diferents denominacions d'origen catalanes i la producció del mateix producte a Catalunya. Les dades estadístiques de produccions totals de Catalunya s'obtenen de l'Informe de la Indústria, la distribució i el consum Agroalimentaris a Catalunya (any 2007), i de dades estadístiques dels sector agrari i ramader del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (2007):

Producte amb marca de qualitat	Producció	% sobre producció a Catalunya
Arròs Delta de l'Ebre	107.858	84,68
Cava	1.797.590	59,09
Clementines Terres de l'Ebre	47.500	46,20
Oli Siurana	4.727	21,66
Catalunya	389.932	12,82
Poma de Girona	36.500	10,90
Penedès	243.504	8,00
Turró d'Agramunt	167	5,19
Formatge Alt Urgell i Cerdanya	7.011,90	4,37
Oli Les Garrigues	784	3,59
Costers del Segre	73.590	2,42
Tarragona	68.200	2,24
Montsant	40.665	1,34
Empordà	37.388	1,23
Patata de Prades	250	0,77
Terra Alta	22.264	0,73
Avellana de Reus	68	0,45
Oli Baix Ebre - Montsià	84	0,38

¹² No es disposa de la informació.

Oli Terra Alta	80	0,37
Pla de Bages	9.520	0,31
Alella	6.949	0,23
Conca de Barberà	5.190	0,17
Priorat	5.156	0,17
Llonganissa de Vic	114,4	0,09
Vedella dels Pirineus	167	0,09
Ratafia Catalana	250	0,01
Pollastre i Capó del Prat	10	0,01
Mantega Alt Urgell i Cerdanya	465,7	-- ¹³
Calçot de Valls	350	--

Gestió de les marques protegides catalanes

L'òrgan que en té competència a Catalunya és la **Direcció General de Qualitat Agroalimentària** del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural. Les seves funcions són les següents:

- Aplicar la normativa en matèria de qualitat, traçabilitat i condicions dels productes agroalimentaris.
- Executar els programes de promoció dels productes agroalimentaris de qualitat en fires i mercats.
- Gestionar els ajuts al foment i promocionar els productes agroalimentaris de qualitat.
- Vetllar per l'aplicació de la normativa en matèria de qualitat agroalimentària i elaborar la proposta de normativa reguladora en aquestes matèries.

Consells reguladors de DOP i IGP i Federació Catalana de Productors d'Aliments de Qualitat

(segons Decret 285/2006, de 4 de juliol)

El **consell regulador** de la DOP o la IGP és una corporació de dret públic, amb personalitat jurídica pròpia a la qual se li atribueix la gestió de la DOP o la IGP. El consell regulador té plena capacitat jurídica i d'obrar per al desenvolupament de les seves funcions i autonomia econòmica en la seva gestió.

La finalitat del consell regulador és: la representació, defensa i garantia de la DOP o la IGP, i la promoció de les DOP i IGP i de les seves característiques específiques.

Les seves funcions són:

- Fomentar les DOP i IGP.
- Gestionar els registres d'elaboradors, productors i comercialitzadors establerts al reglament de cada denominació.
- Adoptar i registrar un logotip com a símbol d'identificació de la DOP o la IGP.

¹³ No s'obtenen dades de producció total a Catalunya.

- Vetllar pel prestigi de les DOP i IGP i denunciar, si s'escau, qualsevol ús incorrecte davant els òrgans administratius i jurisdiccionals competents en la matèria.
- Adoptar els mecanismes necessaris per garantir l'origen dels productes i els seus processos de producció, elaboració i comercialització i les característiques del producte protegit, per mitjà del lliurament d'una contraetiqueta o d'altres sistemes de traçabilitat, d'acord amb el que estableixi el reglament corresponent i el manual de qualitat de la DOP o la IGP.
- Establir els requisits de control i traçabilitat a què han de ser sotmesos els operadors en totes i cadascuna de les fases de producció, elaboració i comercialització dels productes emparats per cada DOP o IGP, per a la concessió inicial i per al manteniment de la certificació.
- Confeccionar les estadístiques de producció, elaboració i comercialització dels productes emparats i tota la resta d'informacions que els siguin requerides, i presentar-les al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca perquè en prengui coneixement.
- Establir i gestionar les quotes obligatòries per al finançament del consell regulador, d'acord amb el reglament de la DOP o la IGP corresponent.
- Elaborar un pressupost anual, aprovar la liquidació del pressupost de l'any anterior.
- Aquestes, entre altres funcions.

Existeix la **Federació Catalana de Productors d'Aliments de Qualitat (FCPAQ)**, com a entitat sense ànim de lucre que agrupa a 17 Consells Reguladors d'aliments de Qualitat. (www.alimentsdorigen.cat)

Els seus objectius són:

- Promoure, promocionar i donar a conèixer els distintius de Qualitat Agroalimentària: les Denominacions d'Origen Protegides (DOP) i les Indicacions Geogràfiques Protegides (IGP).
- Vetllar pel prestigi d'aquests productes.
- Col·laborar amb les Administracions locals, autonòmiques, estatals i europees.
- Actuar com a representant dels seus associats davant d'aquestes i d'altres institucions.
- Promoure convenis amb altres entitats.
- Defensar tots els interessos comuns dels seus federats